

SPOLKY - NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK A LHŮTY K PROVEDENÍ ZMĚN

S účinností k 1. 1. 2014 došlo ke zrušení zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, který do tohoto data poskytoval právní úpravu občanským sdružením. Právní úprava byla zařazena do zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „NOZ“). Jednou z velkých změn, kterou NOZ přinesl, je tzv. transformace občanských sdružení na spolky a organizačních jednotek sdružení na pobočné spolky. I přesto, že tento proces proběhl automaticky (§ 3045 odst. 1 NOZ „Sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, se považují za spolky podle tohoto zákona.“), NOZ stanovil určité povinnosti, které tyto právnické osoby musejí provést sami.

První důležitý termín – 1. 1. 2016

Do dvou let ode dne nabytí účinnosti NOZ, tedy do 1. 1. 2016, jsou spolky povinny přizpůsobit svůj **název** požadavkům NOZ. Název spolku musí nyní obsahovat slova „spolek“, „zapsaný spolek“ nebo alespoň zkratku „z.s.“ (§ 216 NOZ). Toto ustanovení doplňuje obecné náležitosti názvu právnické osoby uvedené v § 132 a násl. NOZ. Obecně, název musí odlišit právnickou osobu od jiné osoby, musí obsahovat označení její právní formy, nesmí být klamavý a dále musí respektovat pravidla pro užití jména člověka, příjmení či příznačného prvku názvu jiné právnické osoby. Výjimka z tohoto ustanovení je upravena v § 3042 NOZ, dle kterého právnická osoba není povinna přizpůsobit svůj název požadavkům NOZ tehdy, jsou-li pro to důležité důvody, zejména užívala-li svůj název dlouhodobě a je-li pro ni tak příznačný, že jeho zaměnitelnost nebo klamavost nelze rozumně předpokládat. Domnívám se, že pro naprostou většinu existujících spolků toto ustanovení není prakticky aplikovatelné.

Druhý důležitý termín – 1. 1. 2017

Do tří let ode dne nabytí účinnosti NOZ, tedy do 1. 1. 2017, jsou spolky dále povinny:

1) **přizpůsobit stanovy právní úpravě NOZ** (§ 3041 NOZ)

Ustanovení stanov spolku, která odporovala donucujícím ustanovením NOZ, pozbyla závaznosti dnem účinnosti NOZ. S ohledem na právní jistotu, NOZ dále stanovil povinnost v určité lhůtě taková ustanovení ze stanov odstranit a přizpůsobit stanovy aktuální právní úpravě. V případě, že právnická osoba toto neučiní, a to ani na základě výzvy příslušného orgánu veřejné moci, soud právnickou osobu na návrh orgánu veřejné moci nebo osoby, která na tom osvědčí právní zájem, zruší a nařídí její likvidaci (§ 3041 odst. 2 NOZ). V tomto ohledu je však třeba poznamenat, že právní úprava spolků obsažená v NOZ je z velké části dispozitivní, takže u řady původních občanských sdružení nebude nutné měnit mnoho. Stanovy musí povinně obsahovat pouze název a sídlo spolku, účel spolku, práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat a určení statutárního orgánu (§ 218 NOZ). Spolky ve svých stanovách často uvádějí další skutečnosti, popřípadě zakotvují pravidla fungování spolku, a to z důvodu, aby byla veřejnost více seznámena s jeho činností, zaměřením a cíli.

2) **zapsat povinné údaje o spolku do spolkového rejstříku**

Velkou novinkou je způsob evidence spolků. Do roku 2013 vedlo evidenci občanských sdružení ministerstvo vnitra. Od 1. 1. 2014 je účinný zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který upravuje vedle obchodního rejstříku, nadačního rejstříku a dalších rovněž rejstřík spolkový. Spolkový rejstřík je nyní veden příslušnými krajskými soudy. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob podstatně rozšířil rozsah veřejně přístupných údajů. Kromě názvu, sídla, identifikačního čísla a data vzniku právnické osoby se do spolkového rejstříku zapisují rovněž název statutárního orgánu, nejvyššího orgánu, kontrolní či rozhodčí komise, byli-li zřízeni, počet členů a způsob jednání statutárního orgánu za spolek, jméno a osobní údaje u každého z členů orgánu, předmět vedlejší hospodářské činnosti, je-li vykonávána, název, sídlo a identifikační číslo všech jeho pobočných spolků, atd. Do tří let ode dne nabytí účinnosti NOZ jsou spolky povinny doplnit do rejstříku spolků všechny požadované údaje, tedy všechny ty, které tam nebyly automaticky překlopeny ze seznamu občanských sdružení (resp. ze základních registrů).

3) ***zapsat pobočné spolky do spolkového rejstříku, byly-li zřízeny*** (bývalé organizační jednotky občanského sdružení)

Označení „pobočný spolek“ je další novinkou, kterou NOZ přinesl. Doposud bylo užíváno označení „organizační jednotka“. V případě, že má spolek zřízený pobočný spolek, do spolkového rejstříku se zapíše jednak jako součást zápisu hlavního spolku (§ 29 odst. 1 písm. d) zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob) a jednak je předmětem samostatného zápisu. Statutární orgán hlavního spolku je povinen do tří let ode dne nabytí účinnosti NOZ podat návrh na zápis pobočného spolku do veřejného rejstříku, jinak posledním dnem této lhůty právní osobnost pobočného spolku zaniká.

4) ***založit dokumenty do sbírky listin***

Součástí spolkového rejstříku je rovněž sbírka listin. Dle § 72 zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob je spolek povinen předložit bez zbytečného odkladu od vzniku rozhodné skutečnosti rejstříkovému soudu listiny zakládané do sbírky listin. Neučiní-li tak ani po výzvě soudu, může předseda senátu uložit pořádkovou pokutu až do výše 100.000 Kč (§ 104 zákona o veřejných rejstřících).

Závěr

Vzhledem ke skutečnosti, že se blíží první důležitý termín uložený spolkům, ve kterém jsou spolky povinny přizpůsobit jejich název požadavkům NOZ, a vzhledem k tomu, že změna názvu je vždy spojena se změnou stanov, o níž musí rozhodnout nejvyšší orgán spolku, je vhodné provést všechny změny najednou (tedy do 1. 1. 2016). Proces provedení výše změn není nijak časově ani finančně náročný, a to zejména pro spolky, které využijí odborné právní pomoci.